

“Təsdiq edilmişdir”

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında Qiymətli
Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi
əmr N 191
“29” dekabr 2007-cı il

Sədr

_____ **G.Məmmədov**

“Təsdiq edilmişdir”

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı
İdarə Heyətinin 2007-ci il “05” dekabr
tarixli qərarı ilə
Protokol N 38

İdarə Heyətinin sədri

_____ **E. Rüstəmov**

**KREDİT TƏŞKİLATLARINDA VEKSELLƏRİN UÇOTUNUN
APARILMASI QAYDALARI**

(15.04.2010-cu il tarixli dəyişikliklərlə)

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Bu Qaydalar “Köçürmə və sadə veksəl haqqında Vahid Qanun barədə” 07.06.1930-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyasına, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinin 02.02.2000-ci il tarixli “Azərbaycan Respublikasında veksellərin dövriyyəsi haqqında Əsasnamə”sinə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (bundan sonra - Mərkəzi Bank) normativ xarakterli aktlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır və kredit təşkilatları tərəfindən veksellərin uçotu qaydalarını müəyyən edir.

1.2. Bu Qaydalarda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.2.1. vekselin uçotu – ödəniş vaxtı çatana qədər vekselsaxlayan tərəfindən vekselin kredit təşkilatına verilməsi və onun müqabilində, veksəl məbləğindən diskont məbləği çıxılmaqla, qalan məbləğin alınmasıdır;

1.2.2. diskont – vekselin uçotu zamanı kredit təşkilatı tərəfindən alınan komissiya məbləğidir. Diskont aşağıdakı düstura uyğun olaraq müəyyən edilir:

$$D = \frac{K * T * F}{360 \times 100}$$

Burada:

D- diskontun məbləği;

K-Vekselin məbləği;

T- Vekselin uçotu günündən onun ödənilmə gününə (ödəniş günü nəzərə alınmır) qədər olan müddət;

F- Kredit təşkilatının uçot faizi.

1.2.3. vekseli uçot üçün təqdim etmiş şəxs – indossament üzrə sonuncu indossant və ya veksəl saxlayandır;

1.2.4. kredit təşkilatı – bank və ya bank olmayan kredit təşkilatıdır.

1.3. Bu Qaydalarda veksəl dövriyyəsinə aid istifadə edilən digər anlayışlar “Köçürmə və sadə veksəl haqqında Vahid Qanun barədə” Cenevrə Konvensiyasında, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində və 02.02.2000-

ci il tarixli “Azərbaycan Respublikasında veksellərin dövriyyəsi haqqında Əsasnamə”də müəyyən edilmiş mənalara ifadə edir.

1.4. Kredit təşkilatı Mərkəzi Bank tərəfindən verilmiş lisenziyada veksellərin alqı-satqı əməliyyatlarının aparılması qadağan olunmadığı halda veksellərin uçotunu aparmaq hüququ əldə etmək üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsində (bundan sonra - QKDK) qeydiyyatdan keçməlidir.

Kredit təşkilatları həyata keçirdiyi əməliyyatlar barədə bu Qaydalarla müəyyən edilmiş formada (Əlavə № 1) QKDK-ya hesabat dövründən sonra 10 gün müddətində rüblük və illik hesabat təqdim etməlidirlər. Mərkəzi Banka müvafiq hesabatlar prudensial hesabatlıq çərçivəsində təqdim edilir.

1.5. Veksellərin uçotunu aparmaq hüququ olan hər bir kredit təşkilatı onların uçotunu tənzimləyən daxili qaydalara malik olmalıdır. Kredit təşkilatları öz daxili qaydalarında qanunvericiliyə zidd olan müddəalar nəzərdə tuta bilməzlər.

1.6. Vekselin aksepti, təyin olunmuş ödəniş vaxtına görə vekselin etibarsızlığı, onun ödənişə təqdim edilməsi, ödənişdən imtinaya protest verilməsi, veksəl üzrə indossamentin etibarsızlığı və veksəl dövriyyəsi ilə bağlı bu Qaydalarla tənzimlənməyən digər məsələlər qanunvericiliklə tənzimlənir.

2. VEKSELLƏRİN UÇOTU ŞƏRTLƏRİ

2.1. Kredit təşkilatları qanunvericiliklə müəyyən edilmiş bütün rekvizitlərə tam uyğun olan sadə, köçürmə və xəzinə veksellərini (bundan sonra- veksəl) uçota ala bilərlər.

2.2. Kredit təşkilatları aşağıdakı vekselləri uçota ala bilməzlər:

2.2.1. aksept olunmamış və ya qismən aksept olunmuş köçürmə veksellər, habelə aksept barədə qeydin üstündən xətt çəkilmiş köçürmə veksellər;

2.2.2. ödəniş üçün təqdim etmə vaxtı keçmiş veksellər;

2.2.3. təyin edilmiş ödəniş vaxtına görə etibarsız olan veksellər;

2.2.4. bir neçə nüsxədə verilmiş veksellər, əgər onların bütün nüsxələrinin uçot üçün təqdim edilməsi mümkün deyilsə;

2.2.5. uçota təqdim edilənədək veksəl üzrə indossamentlər blanklı (adsız) olduqda.

2.3. Kredit təşkilatları veksellərin uçotu əməliyyatlarından irəli gələn kredit risklərini tənzimləmək məqsədilə özlərinin daxili qaydalarında aşağıdakılarla məhdudlaşdırılmamaqla risklərin tənzimlənməsi üçün veksellərin uçotunun əlavə şərtlərini müəyyən edə bilirlər:

2.3.1. vekseldə müəyyən sayda ardıcıl indossamentlərin olmasının və/və ya indossamentlərin fasiləsizliyinin zəruriliyi;

2.3.2. ödəyici və ya veksəl üzrə öhdəlik daşıyan digər şəxs üçün üçüncü şəxs tərəfindən aval (veksəl zəminliyi) verilməsi;

2.3.3. ödənişdən imtina üzrə protestin olmaması;

2.3.4. veksəlverənin müəyyən dövr ərzində protest verilmiş veksellərinin olmaması;

2.3.5. vekselin ödəniş müddətinə onun ödəniş yerinə göndərilməsi üçün tələb olunan ağılabatan müddətdən qısa olmaması;

2.3.6. vekselin üzərində veksəlverən tərəfindən “əmrinə verilməsin” və ya buna oxşar (“ancaq ____ (şəxsə) ödənilsin”) qeyd-şərtin və veksəl üzrə sonrakı indossamenti qadağan edən qeyd-şərtin olmaması;

2.3.7. vekselin verilməsini şərtləndirən əqd barədə məlumatların təqdim edilməsi.

2.4. Bu Qaydaların 2.3.1-2.3.2-ci və 2.3.7-ci bəndlərində nəzərdə tutulan müddəalar xəzinə veksəllərinə şamil edilmir.

2.5. Kredit təşkilatı uçot üçün ona təqdim edilmiş veksellərin hüquqi və iqtisadi cəhətdən etibarlılığını yoxlamalıdır.

2.6. Vekselin hüquqi etibarlılığını yoxlayarkən kredit təşkilatı vekselin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun tərtib olunduğunu, vekseli uçota almaq üçün təqdim edən şəxsin vekselin qanuni sahibi olduğunu, vekselin dövlət qeydiyyatına alındığını və bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş digər şərtlərə uyğun olduğunu müəyyən etməlidir.

2.7. Vekselin iqtisadi etibarlılığını yoxlayarkən kredit təşkilatı veksəl üzrə ödəyicinin, indossantların, avalçı və vekselverənin (veksəl üzrə borcluların) ödəniş qabiliyyətinin olmasını müəyyən etməlidir. Kredit təşkilatının daxili qaydalarında bu məqsədlə audiddən keçmiş maliyyə hesabatlarının və/və ya vergi orqanlarına verilən hesabatların, maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışının və digər sənədlərin təqdim edilməsi nəzərdə tutula bilər.

3. VEKSELLƏRİN UÇOTU

3.1. Vekseli uçot üçün təqdim edən şəxs onu uçota almaq məqsədilə kredit təşkilatına müraciət edərkən ərizə ilə birlikdə aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidir:

3.1.1. Vekselin əsli (əlavə vərəq (allonj) olduqda, onunla birlikdə), əgər vekselin əslində onun surəti çıxarılanadək edilmiş sonuncu indossamentdən sonra yalnız surətdəki indossamentin etibarlı olması barədə qeyd şərt varsa, vekselin surəti;

3.1.2. vekseli uçot üçün təqdim etmiş şəxsin eyniləşdirilmə sənədləri (hüquqi şəxsin nizamnaməsi, qeydiyyat şəhadətnaməsi, vətəndaşın şəxsiyyət vəsiqəsi və s.);

3.1.3. aval (veksəl zəminliyi tələb olunduqda və ayrıca vərəqdə verildikdə);

3.1.4. kredit təşkilatının veksellərin uçotu əməliyyatlarını tənzimləyən daxili qaydalarında nəzərdə tutulmuş digər sənədlər.

3.2. Kredit təşkilatı uçot üçün qəbul olunmuş veksellərə görə vekseli təqdim edən şəxsə vekselin qəbul edilməsini təsdiq edən qəbz verir və təqdim edilmiş vekseli xüsusi reyestrə qeydə alır. Veksəl uçota alındıqda və ya uçota alınmaqdan imtina edildikdə xüsusi reyestrə müvafiq qeydlər edilməlidir.

3.3. Veksellər uçota alınmaq üçün blanklı (icranın həyata keçirilməli olduğu şəxs göstərilmədən) indossament vasitəsilə verilir. Veksellər uçota qəbul olunduqdan sonra kredit təşkilatı tərəfindən blanklı indossamentin üzərində

“ _____ “əmrinə ödənilsin” yazılışı aparılır və vekselin üzərinə “uçota
kredit təşkilatının adı

alınmışdır” ştamplı vurulur.

3.4. Bu Qaydaların 2.5-2.7-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada veksellərin hüquqi və iqtisadi etibarlılığı yoxlanıldıqdan sonra vekselin uçotu barədə qərar qəbul edilə bilər. Qərar qəbul edilməsi səlahiyyəti veksəl məbləğinə bərabər məbləğdə kredit verilməsi səlahiyyətinə malik kredit təşkilatının müvafiq təşkilati strukturuna və ya vəzifəli şəxsinə məxsusdur.

3.5. Vekselin uçotu barədə qərar qəbul edildikdə kredit təşkilatı vekseli uçot üçün təqdim etmiş şəxslə vekselin alqı-satqısı barədə müqavilə bağlayır və müvafiq diskont məbləğini çıxaraq veksəl məbləğini ona ödəyir.

3.6. Kredit təşkilatı uçota aldığı hər bir veksəl üzrə ayrıca sənədlər toplusu (veksəl qovluğu) tərtib etməli və vekseli müşayiət edən bütün sənədləri həmin sənədlər toplusuna tikməlidir.

4. UÇOTA ALINMIŞ VEKSELLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

4.1. Kredit təşkilatları uçota aldığı veksellərlə aşağıdakı əməliyyatları həyata keçirə bilərlər:

4.1.1. qanunvericiliyə müvafiq qaydada vekseli yenidən uçot üçün təqdim etmək;

4.1.2. veksəl vasitəsilə öz kreditorları ilə hesablaşmaq;

4.1.3. vekseli özgəninkiləşdirmək;

4.1.4. vekseli girov qoymaq;

4.1.5. qanunvericiliklə qadağan edilməyən digər əməliyyatlar.

5. PRUDENSİAL TƏLƏBLƏR

5.1. Veksellərin uçotu əməliyyatları bank kreditləri üzrə risklərin tənzimlənməsinə dair Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi prudensial normativlərə (tələblərə) uyğun olmalı və kredit təşkilatları bu normativlərin (tələblərin) pozulmasına yol verməməlidirlər.

5.2. Kredit təşkilatları veksellərin uçotu əməliyyatlarından dəyər biləcək mümkün zərərlər üzrə Mərkəzi Bankın müvafiq normativ xarakterli aktlarına uyğun olaraq xüsusi ehtiyatlar yaratmalıdırlar.

6. YEKUN MÜDDƏALAR

6.1. Bu Qaydalar təsdiq olunduğu gündən qüvvəyə minir.

6.2. Bu Qaydalar qüvvəyə mindiyi gündən Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən qəbul edilmiş 02.02.2000-ci il tarixli “Azərbaycan Respublikasında veksellərin dövriyyəsi haqqında Əsasnamə”nin 16.2-ci və 16.5-ci bəndləri kredit təşkilatları tərəfindən aparılan veksellərin uçotu üzrə əməliyyatlarına şamil edilmir.

“Kredit təşkilatlarında veksellərin uçotunun
aparılması Qaydaları”na Əlavə № 1

**UÇOT TƏŞKİLATLARI TƏRƏFİNDƏN
VEKSELLƏRİN UÇOTU İLƏ BAĞLI HƏYATA KEÇİRİLƏN
ƏMƏLİYYATLARIN
_____ -ci il ÜZRƏ RÜBLÜK (İLLİK) HESABATI**

Uçot təşkilatının tam adı, hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri və VÖEN

Sıra nömrəsi	Dövr	Uçota alınmış veksellərin ümumi sayı	Veksellərin ümumi məbləği (valyutası ilə birlikdə)	Veksellərin blankının seriyası, nömrəsi, eləcə də dövlət qeydiyyatına alınması tarixi, qeydiyyat nömrəsi	Veksellər arasında zədələnən, itirilən, xarab olan veksellərin sayı	Veksellər arasında ödənilən veksellərin sayı
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

İdarə Heyətinin Sədri _____
(S.A.A.) (imza)

Baş mühasib _____
(S.A.A.) (imza)